

1 Dbaj o smartfoni!

Smartfon to genialny pomocnik, którego wyprodukowanie obciąża naszą planetę; potrzebne są cenne i trudne w wydobyciu pierwiastki (jak złoto, srebro, kadm czy metale ziem rzadkich), ale też sporo tworzyw sztucznych. Produkcja smartfonów pochłania ogromne ilości energii i wody. Transport surowców oraz części, a później gotowego urządzenia do sklepu czy użytkownika powoduje emisję dwutlenku węgla (CO₂) do atmosfery. Sumę gazów cieplarnianych wywołanych na każdym etapie cyklu życia urządzenia – włączając w to także użytkowanie i utylizację – nazywamy **śladem węglowym**. Oszczędzaj sobie i planecie kosztów: dbaj o smartfoni, żeby służył Ci jak najdłużej. Odkładaj go w bezpieczne miejsce, noś w etui, zabezpiecz ekran ochronną szybką, dbaj o jego stan zewnętrzny i rób regularnie aktualizacje, aby działał możliwie optymalnie.

ZAPROJEKTUJ ETUI NA TELEFON Z TWOIM ULUBIONYM MEMEM.

2 Daj odsapnąć

Przede wszystkim sobie, ale też urządzeniom – od ciągłego trybu gotowości. Za pomocą kilku ustawień wydłużysz czas pracy smartfona. Jak? Na przykład zmniejszając rozdzielczość i jasność ekranu. Dobrym pomysłem jest włączenie **trybu oszczędzania baterii**, a na noc trybu samolotowego. Nie trzymaj też naładowanego smartfona podłączonego do prądu przez całą noc – bardziej się nie naładuje, a poziom jego baterii nie spadnie, gdy go nie używasz. Kiedy to możliwe, korzystaj z Wi-Fi zamiast sieci komórkowej, bo transfer danych jest duży i obciążeniem dla baterii. Inne urządzenia, takie jak modemy czy dekodery, też warto ustawiać w **tryb energooszczędny** i wyłączać, gdy wychodzisz na dłużej z domu. Prąd w Twoim gniazdku to cenny zasób, którego produkcja bardzo obciąża środowisko. Zwłaszcza w Polsce, gdzie polega ona głównie na spalaniu paliw kopalnych, powodując ogromne emisje CO₂ do powietrza. Razem możemy zaoszczędzić mnóstwo energii!

POPLATANE KABELE! SPRAWDŹ NA ILUSTRACJI, DO KTÓREGO URZĄDZENIA PROWADZI KAŻDY Z KABLI. POSZUKAJ TEŻ W SWOIM DOMU SPRZĘTÓW, KTÓRE WARTO ODŁĄCZYĆ OD PRĄDU.

3 Zerwij z nadmiarowymi apkami

Ile ekranów zajmują apki na Twoim telefonie? Pewnie sporo. Zrób przegląd i odinstaluj nieużywane. Pamiętaj o zamykaniu ich po skorzystaniu, aby nie działały niepotrzebnie w tle. Po co to wszystko? Żeby zmniejszyć Twój **cyfrowy ślad węglowy**, czyli emisję gazów cieplarnianych pochodzącą z produkcji energii potrzebnej zarówno do zasilania Twoich sprzętów, jak i utrzymania globalnej sieci. Sprawdź na specjalnym kalkulatorze, które Twoje aplikacje generują największy ślad węglowy. Nie oszukuj! Dokładne dane z licznika czasu dziennie spędzanego w apkach są zwykle dostępne w ustawieniach na Twoim urządzeniu – wpisz je w kalkulator. Wyliczy Ci on także, ile drzew potrzeba, żeby zrównoważyć ilość CO₂ wyemitowaną do powietrza w wyniku całodziennego użytkowania smartfona.

ZESKANUJ KOD QR NA ILUSTRACJI I SPRAWDŹ KALKULATOR CYFROWEGO ŚŁADU WĘGLOWEGO TELEFONU. ODWAŻYSZ SIĘ OPUBLIKOWAĆ WYNIKI W SOCIAL MEDIACH?

4 Nie zmieniaj za często

Zachęceni reklamami coraz nowszych modeli, telefony wymieniamy średnio co dwa, trzy lata. Nawet jeśli nasze urządzenia nadal działają. Potem wiele z nich zalega w szufladach, starzejąc się i tracąc na wartości. Jeśli dbasz o swoje urządzenie i regularnie je aktualizujesz, będzie Ci służyło długo. Coraz więcej osób dochodzi do wniosku, że nie warto wpadać w spiralę niekończących się zakupów – lepiej stawiać na dobre relacje i wyjątkowe doświadczenia. Przed podjęciem decyzji o kupnie nowego telefonu wypróbuj **drzewko decyzyjne**, które publikujemy na odwrocie NIEMAPY.

ZABAW SIĘ W MARKETINGOWCA OD KLIMATU I WYMYŚL HASŁO ZACHĘCAJĄCE DO OGRANICZANIA NADMIERNYCH ZAKUPÓW, CZYLI KONSUMPCJONIZMU. WPISZ JE NA PUSTYM TRANSPARENCIE NA ILUSTRACJI.

NIEMAPA

HALO? EKO!

Au	Sn	Fe
Ta	Li	Cu
Co	Pd	Dy
	Ag	

5 Naprawione lub odnowione

Naprawianie to trochę sposób na życie. W przypadku smartfonów zabawa w majsterkowicza to jednak słaby pomysł. Najlepiej oddawać je w ręce profesjonalistów w **autoryzowanych serwisach**, którzy naprawiają urządzenia z zachowaniem gwarancji producenta. Gdy telefon wpadnie do wody albo stłucze mu się szybka czy połamie obudowa, głowa do góry – to nie musi oznaczać jego końca! Wciąż warto spróbować naprawić lub wymienić uszkodzone części. Niektórzy operatorzy proponują usługi fachowej naprawy, o co warto dopytać, podpisując lub przedłużając umowę. Dzięki temu dłużej będziesz się cieszyć swoim ulubionym smartfonem. Jeśli jednak musisz już go wymienić, pomyśl o **odnowionym urządzeniu**, które działa i wygląda jak nowe. To świetna sprawa – dla kieszeni i planety. Odnowa sprzętów pochłania mniej energii i zasobów niż produkcja nowych urządzeń, a to oznacza mniejsze emisje gazów cieplarnianych.

POLICZ WSZYSTKIE TELEFONY NA TEJ STRONIE I WPISZ ICH LICZBĘ W DOKUMENTACH SERWISANTA.

* PRAWIDŁOWE ROZWIĄZANIE UKRYLIŚMY NA ODWRÓCIE!

6 Nie chomikuj w szufladzie

Szacuje się, że zakamarki polskich domów mogą skrywać miliony nieużywanych telefonów! Czy Ty też masz w domu „szufladę wstydu”, w której zalegają niepasujące do niczego ładowarki, stare telefony czy inne akcesoria? Oddaj zużyte, niedziałające smartfony do **recyklingu** w punkcie zbierania elektroodpadów lub wrzucając je do pojemnika w salonie operatora sieci. Niebezpieczne dla środowiska substancje są zabezpieczone, a niektóre części lub rzadkie surowce (jak kobalt, tantal, złoto) można odzyskać i wykorzystać ponownie w nowych urządzeniach. Wiele minerałów znajdujących się w urządzeniach elektronicznych wyczerpuje się lub powoduje degradację środowiska. Dlatego warto je odzyskiwać ze starych urządzeń. Nowsze, działające modele smartfonów warto odsprzedać np. u wybranego operatora. Dzięki temu mają szansę na **drugie życie**.

PORÓWNAJ SZUFLADY WSTYDU MATA I PATA - ZNAJDŹ SZEŚĆ RÓŻNIC.

7 Sprawdź, czy jest eko!

Wybierając nowy smartfon, możesz kierować się nie tylko jego marką, ceną i możliwościami, ale także wpływem na środowisko. Pozwala na to **Eco Rating**, czyli analiza wpływu na środowisko naturalne procesu produkcji, ale też transportu, użytkowania i utylizacji danego modelu. Ocena końcowa jest prezentowana w postaci etykiety, a im wynik jest bliższy 100, tym wyższa efektywność środowiskowa urządzenia. Telefony ocenia się pod kątem jakości, trwałości, możliwości naprawy czy optymalnego projektowania, dzięki któremu oszczędzane są zasoby i surowce. Informacji o ocenie Eco Rating wybranych modeli szukaj u niektórych operatorów. Pamiętaj jednak, że najlepsze dla planety jest korzystanie z telefonów jak najdłużej lub kupowanie modeli odnowionych czy z drugiej ręki.

W JEDNYM SMARTFONIE ZNAJDUJE SIĘ KILKADZIESIĄT PIERWIASTKÓW CHEMICZNYCH! ODSZYFRUJ SYMBOLE NA ILUSTRACJI, KORZYSTAJĄC Z TABLICY MENDELEJEW, A POZNASZ KILKA NAJWAŻNIEJSZYCH.

8 Trzymaj balans

Wielka moc to też wielka odpowiedzialność! Mając w rękach cały świat dostępny w prostokącie naszego telefonu, trudno się powstrzymać przed buszowaniem w wirtualnej rzeczywistości – scrollowaniem newsów ze świata, życia znajomych, ulubieńców i całą resztą atrakcji online. Co Ty na to, żeby w ramach eksperymentu zafundować sobie **cyfrowy detox**? Załóż się ze znajomymi, kto dłużej wytrzyma bez internetowych newsów i social mediów. Wykorzystaj ten czas na spotkania w realu, spaceru na świeżym powietrzu czy sport. **Higiena cyfrowa** jest ważna dla zdrowia. Dla równowagi powtarzaj wyzwania co jakiś czas, a pomiędzy nimi pamiętaj, by każdą złą wiadomość znaną online równoważyć przytulaniem z kimś bliskim!

WPISZ W RAMCE NA ILUSTRACJI, ILE DNI UDALO CI SIĘ WYTRWAĆ W CYFROWYM DETOKSIE!

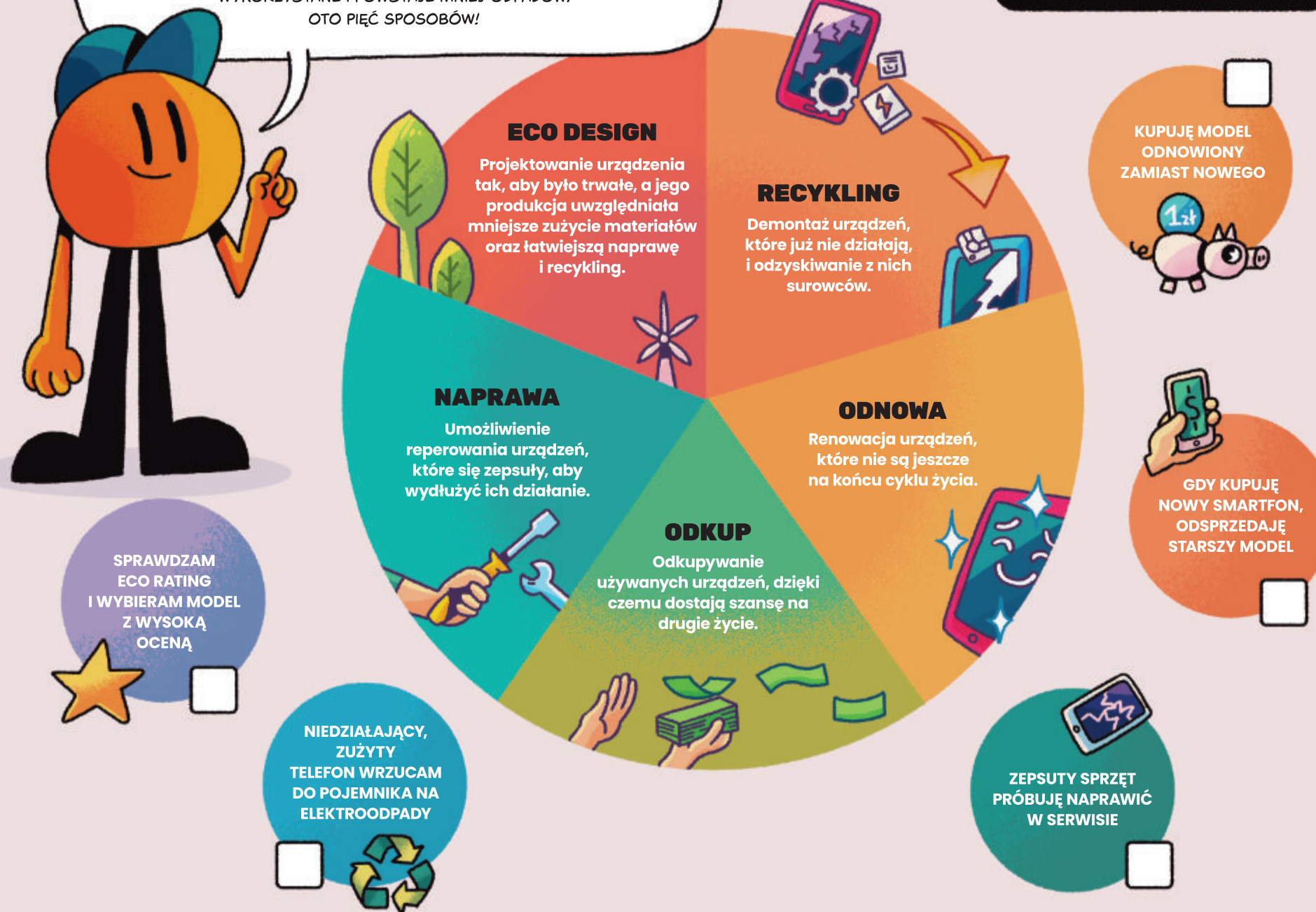

DRUGIE ŻYCIE TELEFONU

NA ŚWIECIE JEST CORAZ CIEPLEJ, LUDZIE ZANIECZYŚCILI ŚRODOWISKO I WYWOŁALI KRYZYS KLIMATYCZNY. MUSIMY TEMU PRZECIWDZIAŁAĆ. WYTWARZANIE PRODUKTÓW I USŁUG WPŁYWA NEGATYWNIE NA ŚRODOWISKO. MOŻNA JEDNAK TEN WPŁYW OGRANICZYĆ, STOSUJĄC ZASADY **GOSPODARKI O OBIEGU ZAMKNIĘTYM (CYRKULARNEJ)**, CZYLI TAKIEJ, W KTÓREJ MOŻLIWIE JAK NAJWIĘCEJ SUROWCÓW I ELEMENTÓW UŻYWA SIĘ PONOWNIE, DZIĘKI CZEMU ZASOBY SĄ LEPIEJ WYKORZYSTANE I POWSTAJE MNIEJ ODPADÓW. OTO PIĘĆ SPOSOBÓW!

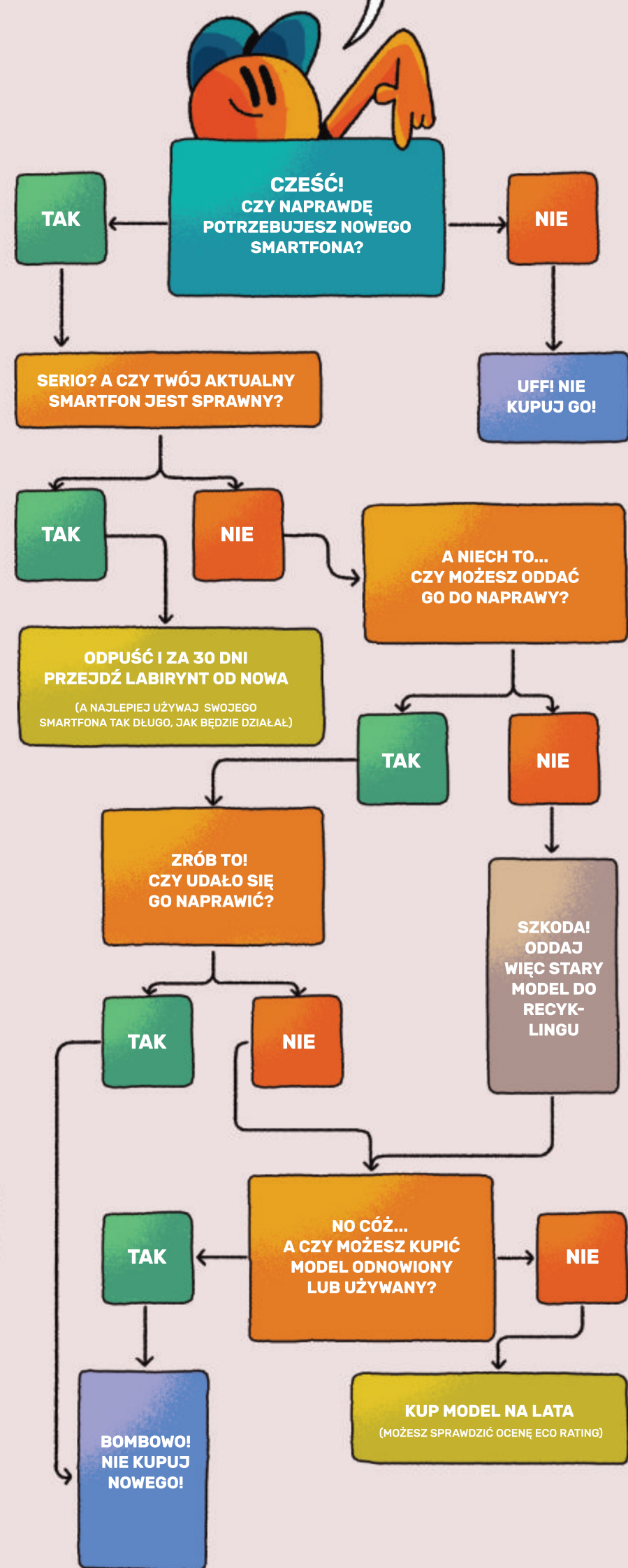
W dużym kółku są sposoby na to, co mogą robić firmy, żeby zamknąć obieg produkcji. Małe kółka to pomysły na to, jak Ty możesz im pomóc. Przyporządkuj małe kółka do odpowiednich kawałków dużego. ZAKREŚL TE POMYSŁY, KTÓRE PLANUJESZ WDROŻYĆ.

✓ **zrobię to!** ✗ **to nie dla mnie**

OTO JEST PYTANIE!

ZANIM PODEJMIESZ DECYZJĘ O ZAKUPIE NOWEGO SMARTFONA CZY DOWOLNEJ RZECZY, PRZEDZŁ NASZ LABIRYNT PYTAŃ I SPRAWDZ, GDZIE WYLĄDujesz!

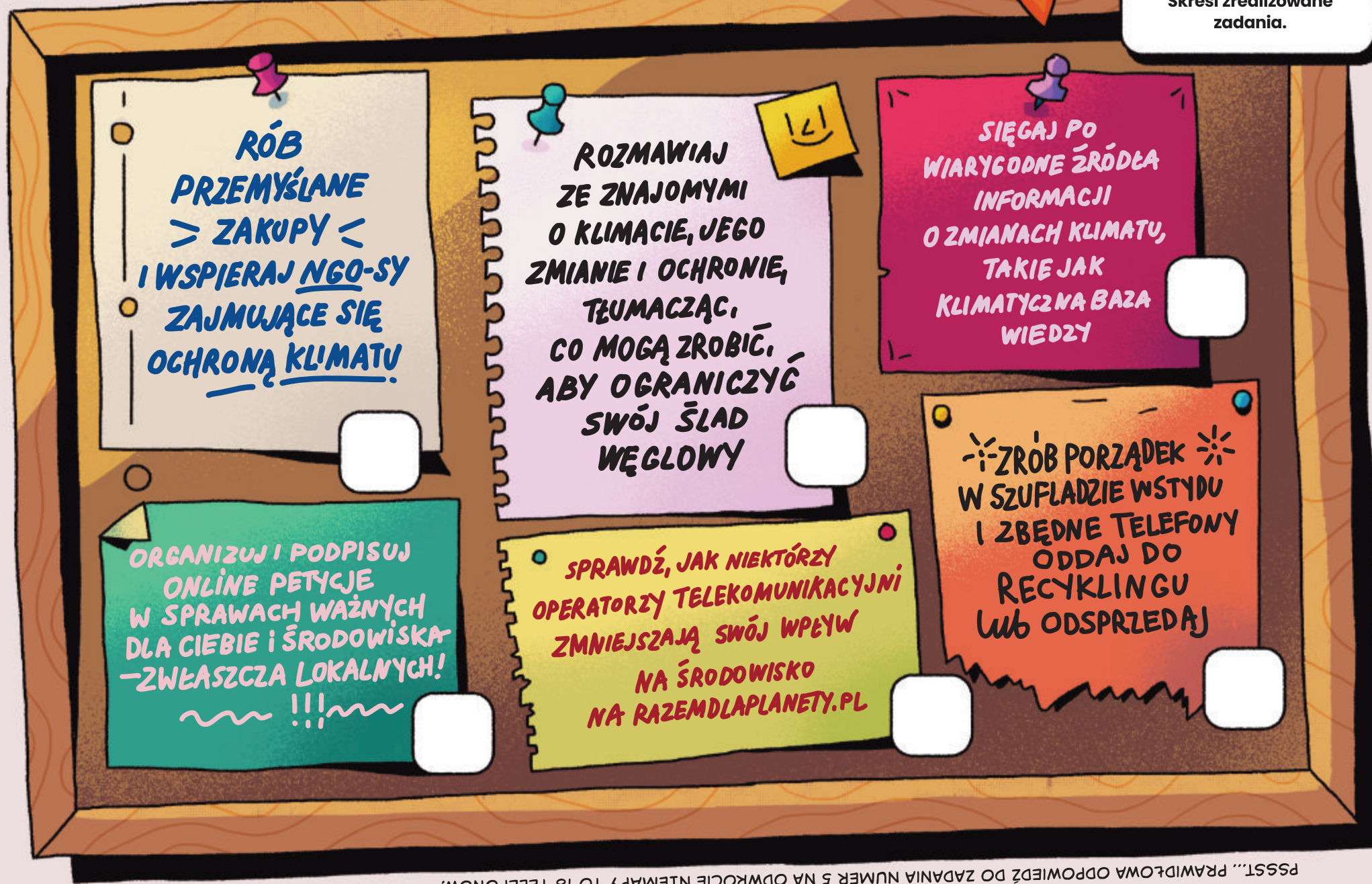
DO DZIAŁA!

PRODUKCJA I UŻYTKOWANIE SMARTFONÓW TO SPORE OBCIĄŻENIE DLA ŚRODOWISKA: ŚLAD WĘGLOWY, ŚLAD WODNY, EKSPLOATACJA RZADKICH SUROWCÓW, PROBLEM ELEKTROŚMIECI.

CZY JUŻ WIESZ, JAK ZMIEŃCIĆ SWOJE CYFROWE NAWYKI, BY TO OBCIĄŻENIE BYŁO MNIEJSZE? SPRAWDŹ, CO JESZCZE MOŻESZ ZROBIĆ DLA KLIMATU.

Skreśl zrealizowane zadania.

RÓB PRZEMYSŁANE > ZAKUPY < I WSPIERAJ NGO-SY ZAJMUJĄCE SIĘ OCHRONĄ KLIMATU

ROZMAWIAJ ZE ZNAJOMYMI O KLIMACIE, JEGO ZMIANIE I OCHRONIE, TŁUMACZĄC, CO MOGĄ ZROBIĆ, ABY OGRANICZYĆ SWÓJ ŚLAD WĘGLOWY

SIĘGAJ PO WIARYGODNE ŹRÓDŁA INFORMACJI O ZMIANACH KLIMATU, TAKIE JAK KLIMATYCZNA BAZA WIEDZY

ORGANIZUJ I PODPISUJ ONLINE PETYCJE W SPRAWACH WAŻNYCH DLA CIEBIE I ŚRODOWISKA - ZWŁASZCZA LOKALNYCH!

SPRAWDŹ, JAK NIEKTÓRZY OPERATORZY TELEKOMUNIKACYJNI ZMNIEJSZAJĄ SWÓJ WPŁYW NA ŚRODOWISKO NA RAZEMDLAPLANETY.PL

✱ ZRÓB PORZĄDEK W SZUFLADZIE WSTYDU I ZBĘDNE TELEFONY ODDAJ DO RECYKLINGU LUB ODSPRZEDAJ

HALO? EKO!

SMARTFON - TRZEBA PRZYNAĆ, ŻE TO JEDEN Z FAJNIEJSZYCH WYNAŁAZKÓW CZŁOWIEKA, KTÓRY NIE TYLKO UŁATWIA NAM ŻYCIE, ALE TEŻ JE UMILA! APARAT, KAMERA, NAWIGACJA, ODTWARZACZ MUZYKI, KOMUNIKATOR, DOSTĘP DO INTERNETU, POCZTY I SOCIAL MEDIÓW, A TO WSZYSTKO W JEDNYM URZĄDZENIU! ALE TEN MAŁEŃKI, POPULARNY PRZEDMIOT MA WIELKI WPŁYW NIE TYLKO NA NASZE CODZIENNE ŻYCIE, TAKŻE NA ŚRODOWISKO.

NIEMAPA HALO? EKO! PODPOWIADA, JAK ZŁAPAĆ RÓWNOWAGĘ, KORZYSTAJĄC Z NOWOCZESNYCH TECHNOLOGII. DOWIESZ SIĘ, JAK ZMIENIAJĄ CODZIENNE NAWYKI, MOŻESZ OGRANICZYĆ SWÓJ WPŁYW NA ŚRODOWISKO I KLIMAT, ALE TEŻ ZADBAĆ O DOBRE SAMOPÓCZUCIE.

WYDAWNICTWO POWSTAŁO WE WSPÓŁPRACY Z **ORANGE POLSKA**, OPERATOREM TELEKOMUNIKACYJNYM, KTÓRY DBA O ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ, TAKŻE W ZAKRESIE REDUKCJI WŁASNEGO ŚLADU WĘGLOWEGO. ORANGE WYZNACZYŁ SOBIE NADRZĘDNY CEL OSIĄGNIĘCIA NEUTRALNOŚCI KLIMATYCZNEJ NETTO DO 2040 ROKU. W RAMACH **INICJATYWY RE** PODEJMUJE DZIAŁANIA W CELU WYDŁUŻENIA CYKLU ŻYCIA TELEFONÓW KOMÓRKOWYCH, UMOŻLIWIAJĄC ICH ODKUP, NAPRAWĘ, ZWROT DO RECYKLINGU I OFERUJĄC ODNOWIONE URZĄDZENIA. WIĘCEJ NA STRONIE: **RAZEMDLAPLANETY.PL**

NIEMAPA to seria nietypowych przewodników. Za pomocą zabawnych ilustracji i prostych, angażujących tekstów przedstawiamy ciekawe miejsca i sprawy. Serię tworzą Mamy Projekt, a ilustracje wykonał Tomasz Kaczkowski.

Wydrukowano na papierze wyprodukowanym z celulozy pozyskiwanej z lasów zarządzanych zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.